

Vai VID ir tiesības apstiprināt ārvalsts rezidences apliecību nodokļu atvieglojumu piemērošanai tikai uz trim mēnešiem? 3/50/24

Konsultants nodokļu konsultāciju nodaļā,
PwC Latvija
Aleksandrs Afanasjevs

Projektu vadītāja nodokļu konsultāciju
nodaļā, PwC Latvija
Viktorija Lavrova

Nodokļu atvieglojumu piemērošana divu valstu noslēgtās nodokļu konvencijas ietvaros ir neatņemama daļa no ikdienas prakses Latvijas nodokļu maksātājiem. Viens no galvenajiem piemērošanas nosacījumiem ir ārvalsts rezidences apliecības apstiprināšana Valsts ieņēmumu dienestā (VID). Lai gan vispārīgos gadījumos rezidences apliecību apstiprina uz pieciem gadiem, arvien rodas situācijas, kad VID apšaubā citas valsts rezidences apliecības atbilstību nacionālajiem kritērijiem. Piemēram, nesenā spriedumā Senāts izskatīja VID lēmumu apstiprināt Amerikas Savienoto valstu (ASV) rezidences apliecību vien uz trim mēnešiem, jo VID ieskatā netika izpildīti nosacījumi piecu gadu termiņa piešķiršanai. Šajā rakstā iepazīstināsim lasītājus ar Senāta secinājumiem un atbildēsim uz galveno jautājumu – vai VID lēmums bija pamatots?

Lietas būtība

No lietas (Nr. A420186121) apraksta izriet, ka Latvijas juridiskā persona (“pieteicēja”) ir iesniegusi ASV rezidences apliecību, pievienojot Ministru kabineta noteikumos Nr. 178 ietvertu 1. pielikumu – rezidenta apliecību-iesniegumu nodokļu atvieglojumu piemērošanai uz piecu gadu periodu. Atbilstoši MK noteikumiem pieteicēja aizpildīja tikai pielikuma I, II, III un IV daļu, jo bija izsniegta ārvalsts apliecība, kas aizstāj pielikuma V daļu.

VID apstiprināja dokumentu kopumu, bet tikai uz trim mēnešiem – no 2020. gada 8. oktobra līdz 2020. gada 31. decembrim. Pieteicēja nepiekrīta VID noteiktajam termiņam un lūdza apstiprināt atvieglojumu piešķiršanu uz pieciem gadiem. VID lūgumu noraidīja, tāpēc pieteicēja vērsās tiesā, lai apstrīdētu VID lēmumu. Tiesa apmierināja pieteicējas prasību, taču VID iesniedza kasācijas sūdzību Senātā.

Senāta spriedums

Izvērtējot visus lietas apstākļus, kā arī pieteicējas un VID argumentus, Senāts nosprieda:

- VID nepamatoti noteica atvieglojumu termiņu īsāku par pieciem gadiem, jo netika identificēti šķēršļi, kas liegtu apliecināt atvieglojumu piemērošanu uz piecu gadu termiņu;
- otrās valsts kompetentā iestāde, izsniedzot apliecinājumu par nodokļu maksātāja rezidenci, sniedz apstiprinājumu tikai par statusu attiecīgajā brīdī. Vienlaikus Latvijas tiesiskais regulējums neprasa, lai kompetentā iestāde norādītu uz periodu nākotnē, kas aptvertu visu piecu gadu periodu, īpaši tādēļ, ka šāda nākotnes informācija iestādei var nebūt zināma vai droši paredzama;
- viena taksācijas gada norādīšana ārvalsts rezidences apliecībā neizslēdz iespēju noteikt piecu gadu termiņu atvieglojumu piemērošanai. Ja kompetentā iestāde apliecina, ka attiecīgajā brīdī persona ir otrās valsts rezidents, tiek prezumēts, ka persona turpinās būt šīs valsts rezidents

arī turpmākos piecus gadus. Tomēr nodokļu atvieglojumus nebūs pamata piemērot, ja maksājuma saņēmējs zaudēs rezidenta statusu nākotnē. Tāpēc no nodokļu maksātājiem tiek sagaidīts, ka, zūdot tiesiskajam pamatam piemērot atvieglojumus, par to tiktu laicīgi paziņots VID.

Tādējādi Senāts apstiprināja, ka tiesa ir pamatoti konstatējusi, ka tikai viena taksācijas gada (2020. gada) norādīšana pieteicējas iesniegtajā rezidences apliecībā neliedz piecu gadu termiņa noteikšanu atvieglojumu piemērošanai. Līdz ar to tiesas spriedums ir atstājams negrozīts, bet VID sūdzība ir noraidīta.

Secinājumi

Senāta spriedums vēlreiz apstiprināja līdzšinējo praksi: vispārīgos gadījumos VID ir jāapstiprina nodokļu atvieglojumu piemērošana uz pieciem gadiem, ja iesniegts gan 1. vai 2. pielikums (ar apstiprināto V daļu), gan otrās valsts rezidences apliecība vai līdzīgs dokuments, pievienojot 1. vai 2. pielikumu ar aizpildīto I, II, III un IV daļu.

Tomēr ir svarīgi ievērot, ka ārvalsts rezidences apliecībā jābūt norādītai visai MK noteikumos prasītajai informācijai:

- maksājumu saņēmēja vārds, uzvārds un personas kods (personām, kas nav fiziskās personas, – firma (nosaukums) un reģistrācijas numurs);
- maksājumu saņēmēja rezidences valsts kompetentās iestādes izsniegts apstiprinājums (vienā vai vairākās svešvalodās, no kurām viena ir angļu valoda, vai arī maksājumu saņēmējs kopā ar attiecīgo dokumentu iesniedz tulkojumu latviešu valodā), ka maksājuma saņēmējs ir attiecīgās valsts rezidents saskaņā ar Latvijas un šīs valsts nodokļu līgumu un ir tiesīgs izmantot pieprasītos nodokļu atvieglojumus;
- taksācijas gads (periods), uz kuru attiecas apstiprinājums. Kā iepriekš secināts, periodam nav jābūt noteiktam uz pieciem gadiem.

Tāpat jāievēro gan VID noteiktais termiņš, gan tas, ka šajā periodā maksājumu saņēmējam jā saglabā rezidenta statuss. Ja maksājuma veikšanas brīdī saņēmējs ir zaudējis nodokļa rezidenta statusu, atvieglojumu piemērošanai nav pamata.

Beidzoties noteiktajam termiņam, atkārtoti jāiesniedz minētie dokumenti VID, lai arī turpmāk piemērotu nodokļu atvieglojumus.